

Zdenek Merta

KŘÍŽEM
KRÁŽEM

aneb Dobrodružství potulného muzikanta

MLADÁ FRONTA

Zdenek Merta

KŘÍŽEM
KRÁŽEM

aneb Dobrodružství potulného muzikanta

MLADÁ FRONTA

Cover photo © Tereza z Davle
Fotografie v příloze: Alan Pajer, Jef Kratochvíl,
Bernd Neuburger, Petr Salava, Tino Kratochvíl,
Anežka Šteflová, Lenka Říhová, Tomeš Smetana,
ostatní fotografie archiv autora.

Copyright © Zdenek Merta, 2014

*Všem muzikantům, kteří se vznášejí prostorem,
brázdí oceány a putují pevninami za svou obživou.*

*Na cestách jsem zažil a viděl krásné věci a potkal velmi zajímavé lidi,
ale o tom tahle knížka není. Tohle nejsou žádné paměti, jenom zábava.
Pozoruhodné však je, že se to všechno opravdu stalo.*

ZAČÁTEK

Můj táta, amatérský muzikant, pracoval nějaký čas jako diplomat, a tak moje cestování s hudbou začalo vcelku brzo, byl jsem vlastně na cestách od malička. Myslím, že jsem na piáno a tahací harmoniku začal hrát v Libanonu, kde jsem průběžně strávil čtyři roky svého bezstarostného a šťastného dětství. Tento údaj zdůrazňuji obzvlášť pro některé psychiatry, kteří ho rozporují, hledající v tomto (cestovním a dynamickém) období mého života jakési komplikace a temná zákoutí, kterými by vysvětlili mé pozdější labilitu. Vzpomínám i na jeden přímý hudební podnět. Jednou přijelo do Bejrútu velmi podivné auto, všichni byli vzrušeni a ten večer hrál Hanzelka nebo Zikmund společně s mým otcem u nás doma na housle. Pokusil jsem se připojit s malým akordeónkem, můj zájem nebyl rodiči akceptován, ale Zikmund nebo Hanzelka mě podpořil a já směl několik autorských tónů odprezentovat. Potom řekl, abych se nebál jít za svým snem, což jsem považoval za typický blábol, který může říct jen dospělý. Pokud bych měl pátrat po problematictějších situacích spojených s cestováním, ty přišly mnohem později, například když jsme se přestěhovali z Dejvic na Žižkov a já jezdil hodinu tramvají do LŠU za paní učitelkou Stunovou. Tedy hodinu tam a hodinu zpět, což mě velmi otravovalo, a asi na čtvrt roku jsem výuku tajně přerušil. Nějak mi to však nedalo a vrátil jsem se. Myslím, že se to k rodičům ani nedoneslo, byl jsem docela samostatný.

Další zaznamenanatelný logistický problém nastal až v srpnu 1968, kdy jsem velmi špatně snášel přemísťování sovětských tanků po pražské dlažbě. Hnusně to skřípalo a ve mně spolu s mladickým vzdorem rostlo přesvědčení, že se mám zabývat něčím

duchovním, například hudbou. Ne že bych k tomu byl předurčen, ale první roky normalizace potvrdily, že vše ostatní je tak trochu zmar. Tomu všemu ovšem předcházela ještě jedna památná cesta, kterou však zmíním později. Teď zpět k muzice.

Hrál jsem veřejně asi dvakrát s kapelou Symphonic, ale to se odehrálo mezi kamarády na půdě základní školy. První nepražskou štací byly o pár let později Neratovice, kam jsem se dostavil autobusem se spolužákem ze SVVŠ Ondřejem Soukupem. Tam nás již očekával exotický leader a kytarista naší kapely jménem Maťátko ještě s jakýmsi bubeníkem. Nevzpomínám si, že bychom někdy zkoušeli, stejně však nepřišlo obecenstvo, koncert se zrušil, tajemný mág Maťátko nám dal každému padesát korun a my jeli s Ondřejem taxíkem do Prahy – první cesta, první honorář. Následovalo třítydenní zkoušení se skupinou Rebels v sestavě Zdeněk Juračka, Káša Jahn a Jiří Korn (já hrál na půjčenou jóniku) a myslím, že zde šlo poprvé i o hudbu. To už v Praze řádili Rusi a naše přípravná akce směřovala k dlouhodobějšímu výjezdu do západního Německa. Termín se však posunul a oni odjeli beze mě, protože jsem dal přednost maturitě. Hráli potom nějaký čas ve třech a moc pěkně.

Bohužel jsem tímto prošvihl opravdový bigbít, nenahraditelnou osobní zkušenost z opojení konce šedesátých let, a na profesionální jeviště jsem vstoupil zároveň se začátkem normalizace. Brrr. Ti chlapi na nábřeží fakt neměli rádi hlasitou hudbu.

Byl jsem nějaký čas v Anglii, prošel coby klavírista Semaforem, hrál se skupinou Shut Up, byla to samozřejmě velká škola a spousta srandy, ale hudba nebyla to hlavní. Seskupení *Parního stroje* a *Papouška Kakadu* bylo mimořádně úspěšné, po československých sokolovnách jsme jezdili jak vzteklí, pamatuju si vlastně jen takový opar času nezralých malin, zato zralých švestek, chmelových bobulí a vinných hroznů. Mohl bych vlastně jmenovat i bytosti živé, ale radši ne. Cesty vedly křížem krážem, avšak začínaly v Aši a končily v Michalovcích.

Zároveň jsem ovšem chodil do školy – vzali mě na varhanní oddělení Pražské konzervatoře, kontrastnější prostředí jsem si ani neuměl představit. Zde tedy o hudbu šlo a my, novicové, jsme hltali

všechny informace, třibili myšlenky a intuitivně schraňovali velkolepé dojmy, které nám poskytovala Euterpé, múza hudby. Snažil jsem se docházet Na Rejdiště (příhodná adresa pro konzervatoř) co nejvíce, ale zároveň jsem dvacetkrát měsíčně lítal po kšeftech. Jsem zmaten, busty velikánů na chodbách se mi prolínají s udivenými pohledy profesorů, vysmátými ksichty spolužáků a uniformní masou obličejů v sálech po celé socialistické republice, praktickou stránku tehdejšího života si ani nechci vybavit. Myslím, že jsem dva roky nespal.

RAKOUSKÝ BAR

V tom čase přišel můj o něco starší, ale o dost zkušenější přítel Tomeš Smetana s pozoruhodným nápadem. On hrál na kontrabas a basovou kytaru a v průběhu let šedesát osm až devět byl členem hudebního seskupení, které brázdilo přístavní i suchozemské bary po západní Evropě. Zdá se, že šlo o silnou muzikantskou sestavu, nebo alespoň o kapelu s dobrou pověstí u agentur a pořadatelů, která se však totálně rozpadla. Někteří členové emigrovali, jiní se oženili či rozvedli a další spolu přestali komunikovat z jiných důvodů. Tomeš zbyl postupně sám a stále platné smlouvy byly přepsány na jeho jméno. Prostě byl papírově vybaven pro výjezd barové kapely, která však neexistovala.

„Seženu bubeníka a kytaristu, ty budeš hrát na piáno a pojedem do Rakouska na nějakou lehčí štaci,“ říkal mi a já marně přemítal, jaký je rozdíl mezi lehčí a těžkou štací.

„A co budu hrát, kde vemem nástroje, kdo bude zpívat?“ chtěl jsem vědět takové pitomé detaily.

„Ty vole, dostanem výjezdní doložku na půl roku, co to tady meleš?“

„Tak pojed'me jen tak a vystupovat nebudem.“

„Potřebujem nějaký prachy, ne? A musíme odevzdávat aspoň minimální daň Pragokonzertu, jinak to nefunguje.“

Jenže náš život ubíhal příliš zběsile a neřízeně, ráció, korekce a perspektiva byly pro nás slova babylónských jazyků. Než jsme se ráno probudili, už byl zase večer a dělo se něco zajímavého. Řešení bylo permanentně odkládáno, až se na jaře roku 1972 ukázalo, že během několika dnů vyprší platnost poslední smlouvy, a tak Tomeš na poslední chvíli podepsal s Pragokonzertem a německým agentem dohodu o výjezdu neexistující kapely do Rakouska.

„Musíme se připravit, to není žádná prdel,“ říkal mi, „potřebujem dost velké repertoár. Zítra začínáme zkoušet.“

Závažnost této informace potvrdil velmi dlouhým bohatýrským lokem, čímž vyprázdnil poslední láhev Johnnieho Walkera, kterou jsme měli k dispozici. Ano, bylo třeba odjet na Západ a doplnit zásoby, v této problematice se on dobře vyznal.

Zkoušet jsme sice nezačali, ale vyvinuli jsme aspoň aktivitu na získání manšaftu. Angažmá snů (protože co jiného to bylo?) jsme nabízeli nejruznějším muzikantům po pražských hospodách a barech. Chápu, že nabídka byla nedůvěryhodná, ale přesto mě její téměř nulový ohlas překvapil. Nakonec jsme se domluvili s kytaristou, který se jmenoval Aleš, a s bubeníkem, jehož jméno i tvář jsem už dávno zapomněl. Viděl jsem ho jen jednou, a to sice na zakládající schůzce, na které jsme tvořili strategii a repertoár. Ve vysokškolském klubu Vltava jsme tehdy na účtenky a pivní tácky napsali názvy známých písní, které jsme hodlali prezentovat v německých a rakouských putykách. Pěvecké party jsme si rozdělili s Alešem zhruba paritně, Tomeš se ujal partu konferenciéra a taky interpreta několika tyrolských jódlovaček, které znal z minula. Bubeníkovi bylo svěřeno bubnování, což je většinou až dost.

Rozcházelí jsme se k ránu zcela spokojeni, byla nastolena víze a cítili jsme pozitivní energii, která nás prostoupila. Myslím, že tahle kapela měla budoucnost a je škoda, že se už další zkouška nekonala. K definitivnímu rozpadu došlo, když Aleš, se kterým jsme se ještě párkrát viděli, poslal dopis, ve kterém vysvětloval, že nemůže odjet, neboť musí v létě s rodiči za babičkou. Problém umocnila i ztráta oněch tácků a účtenek s repertoárem. Byli jsme opět jen dva, věděli jsme, že teprve tres faciunt collegium, a čas odjezdu se nebezpečně přiblížil.

Petra Petráska jsem znal z hospody a domluvil jsem se s ním velmi rychle. Kromě toho, že trochu bubnoval, studoval taky práva. Ne, že by tato aprobace byla podstatná pro náš tehdejší účel, ale nevyučuju, že potenciální hodnota IQ bubeníka, se kterým jsem měl

strávit přinejmenším několik měsíců, hrála latentní roli. Kytaristu Oldu Kellnera přivedl Tomeš, kde ho vzal, nevím, ale tentokrát měl šťastnou ruku. Oldřich, mladý muž se zasněným výrazem antického hrdiny a žlutými vlasy po pás, byl totiž opravdu nadaný muzikant, velmi dobrý zpěvák a slušný člověk. Jeho problém byl, že neměl čas.

„Jak to uděláme?“ lámal si Tomeš hlavu. „Ty jsi v jednom kuse v prdeli, Olda taky furt hraje, to nemůžem dát dohromady. Kdy napíšeš ty značky?“

„Jedu ještě na týden do Košic, udělám to na hotelu, neboj. Sežeň ty texty, umím jenom první sloky. Kolik že jich mám zpívat?“

„Říkals, že dáš čtyřicet.“

„Ty vole...“

„Hele, teď už musíme jet, pasy se vyřizujou, nějak to dopadne, budeme zkoušet tam.“

Kytarové značky jsem napsal, několik druhých slok se naučil, ale společně jsme si nezahráli ani jednou, ono to ani nešlo, poněvadž nebylo na co. To, že já neměl nástroj, bylo normální, majitelem varhan byl tehdy málokdo i mezi opravdickými muzikanty, ale že mladý adept práva nevlastní ani paličky, to jsme nečekali.

Franta Čech mě konečně ze skupiny Shut Up vyhodil, ani jsem tudíž nemusel nic vysvětlovat. Všechny peníze, které jsem vydělal a zatím nepropil, doplněné o desetitisícovou půjčku od mých bezradných rodičů, jsem vyvexloval za západoněmecké marky, vzácnou ruličku v igelitovém pytlíku jsme pečlivě ukryli do čalounění auta, naložili baskytaru, zesilovač s reprobednou a vyrazili na Rozvadov. Tehdy samozřejmě nebylo po dálnici ani stopy a docela dlouho trvalo, než jsme se na hranice vůbec dostali, a stejně dlouho, než jsme je překonali. Ne že by celně-policejní prohlídka vozu byla tak důkladná, spíše nás zdržela nesmyslná fronta, ale nervy to byly. Po otevření závory začalo embéčko, které do té doby trochu cukalo, jet rychleji a zároveň se mi zdálo, že je kolem najednou nějaký lepší vzduch a zelenější tráva. Zní to jako pakárna, jenže lesy byly zdravější, prachu méně a povrch silnice byl prostě objektivně kvalitnější,

takže jsme v Mnichově byli coby dup. Můj rozkošný německý přítel Alfons Jacobsmaier nás přivítal ve svém rozlehlém bytě velkorysým pohoštěním a ukázalo se, že i bavorské pivo má svou kvalitu.

Alfons alias Jakub byl pozoruhodným kumpánem a do jisté míry i ikonou mého mládí. Studoval v Praze teologickou fakultu a naučil se zcela bezchybně česky, mluvil bez přízvuku a s vybranou slovní zásobou, ne jako my, ostatně se připravoval na dráhu literárního vědce. Vypadal však jako bodrý jihočeský sedlák a zamiloval se do nádherné rozsochaté Evy, která byla sice z Prahy, ale mohla být předlohou pro sochu jakékoli germánské bohyně. Tu důstojně krásnou českou blondýnu s modrýma očima jsme milovali všichni, nebyli jsme jí však hodni, aspoň tedy já ne, zatímco Alfons byl připuštěn. Oni se později vzali, ale velmi brzy se zase rozešli, Eva nenáviděla bordel a provizoria, co ten Němec kolem sebe vytvářel, zatímco on nesnášel její úzkostlivý smysl pro pořádek.

S Alfonsem-Jakubem jsem o něco později napsal muzikál (svůj první) z doby husitských válek, což byl jeho specializovaný obor na fakultě. Ústřední dvojice věčných milenců procházela nestabilním prostředím Českého království trochu ode zdi ke zdi. ONA oscillovala od dcery počestného měšťana přes zapálenou kněžku jedné z Žižkových sekt po táboritskou prostitutku. ON, původně Husův žák, později profesor univerzity, skončil po Lipanech jako městský kat. Výživná byla obzvláště závěrečná scéna, kdy hlavní hrdina popravuje svou osudovou lásku a pozná ji podle mateřského znamínka na krku, ale až na té useknuté hlavě. Můj libretista napsal většinu materiálu při svých návštěvách Prahy, konkrétně při nočních jízdách tramvajemi, říkal, že ho inspiruje pohyb. Já k tomu tehdy složil několik silných melodií, ale bohužel jsem je právě na cestách zapomněl.

Tehdy v oddělení klávesových hudebních nástrojů jednoho z mnichovských Musikhausů jsem však o komponování chorálů dozajista nepřemýšlel. Koupili jsme sice hammondky a Leslie bednu, což byl sen i zázrak, ale museli jsme se rychle fyzicky přemístit na naši vstupní štaci. Všechno probíhalo šup šup. Šéf agentury Ploner, interesantní prošedivělý padesátník, naložil do kufru svého

bílého Mercedesu varhany podmanivého zvuku, my nastartovali neposedný čertův stroj z Mladé Boleslavi a zahájili přesun do Tyrol. Naše auto, které se na německé dálnici chovalo vcelku loajálně, se však trochu polekalo táhlých alpských kopců a začalo opět škytat. Časem navíc praskla hadička u chladiče (proslulý zádrhel u škodovek) a my museli každou chvíli dolívat vodu, což plně naložený Mercedes, který pořád čekal, nesl velmi nelibě. Myslím, že už zde se začal vytvářet rozpor mezi naším výkonem a poptávkou, tedy mezi realitou a požadavky druhé strany.

„Ahoj, já jsem Olda, kytarista,“ řekl mi ten dlouhovlasý blondák, když jsme večer dorazili do horského střediska Wörgl. Viděl jsem ho prvně a líbil se mi.

„To jsem rád, že tě vidím, chvíli jsem myslel, že jsi virtuální.“

„Jaká byla cesta?“ vyžadoval Tomeš hlášení.

„Dobry, vlak byl vcelku prázdný,“ odpověděl Petrásek. „Skoro nás neprohlíželi.“

„Kdes měl prachy?“ zeptal jsem se.

„V krému na opalování.“

„Jsi debil?“ zareagoval Tomeš. „To maj celníci nejradši.“

„Kam bys je dal ty?“

Na to nikdo nic neřekl.

„Kde máš bubny?“ pokračoval tedy Tomeš pragmaticky po chvíli ticha.

„Koupili jsme je v Innsbrucku, jsou tady na nádraží v úschovně. Pěkný ludwigy.“

„Dobry, my máme hammondky,“ poznamenal jsem.

„To je vodvaz,“ řekl Olda. „Nemůžu se dočkat, až si zahrajem.“

Měl vcelku recht, přicházel čas na hudbu.

Bylo domluveno, že než nastoupíme, budeme tři dny zkoušet, což bylo neobvyklé – kapela, kterou jsme vystřídali, už týž večer možná hrála někde jinde.

„Jak dlouho máme hrát?“ ptal jsem se po prvním dnu Tomeše.

„Šest hodin,“ zněla odpověď, „vždyť to víš celou dobu.“

„Hele vážně, to už není sranda.“

„Ty vole, že bys to konečně pochopil?“

„Šest hodin nemůžem hrát.“

„Musíme, máme na to smlouvu. První dvě hodiny zlehka, většinou žerou a chlastaj, tančej málo, ale pak to musí vařit.“

„To nejde,“ říkal jsem po strašlivě dlouhém druhém dnu, „já už vůbec nemůžu mluvit.“

„Tak se šetři a nemluv. Jen zpívej,“ odpovídal striktně kapelník a konferenciér. „A potichu, od čeho máš mikrofon. Neřvi. Jsi v baru a ne v Lucerně.“

Třetí den jsme zkoušeli už jen konce písní, protože jsem pochopil, že to je hlavním ukazatelem sešranosti kapely. Skladba může začínat postupně, čert vem, co se děje uprostřed, ale končit musí všichni stejně, jinak to vypadá, že neumějí hrát. Po dalším celodenním záprahu jsme večer, všichni zralí na kapačku, nastoupili před lidi, kteří si chtěli odpočinout po práci, trochu si zatančit, prostě se pobavit mimo domov.

Děs běs, hrůza, šílenství. Olda byl vcelku statečný, svých třicet písní odpíval brilantně, ale jeho oči byly vyhaslé, prsty pomalejší než proslulý slowhand Erica Claptona a tvář průhledná. Tomeš se kymácel na hraně pódia, křečovitě se usmíval a prokládal hudební výstupy podezřelými frky, ještě že jsme mu nerozuměli. Petrovi Petráskovi klesala brada, několikrát mu vypadly paličky z rukou, já nedokázal ani sedět ani stát a mé chroptění v závěru *Hey Jude* bylo jasně formulovanou žádostí o spásnou mdlobu.

„Sind Sie O.K., Menschen?“ zeptal se starostlivě majitel baru o púlnoci, kdy jsme měli desetiminutovou přestávku (jedinou za večer).

„Selbstverständlich, sicher,“ reagoval rychle Tomeš. „Alles in Ordnung.“

V půl třetí jsme skončili, srkali kdesi v koutě polívku a náš velitel rokoval s majitelem.

„Co říkal? Jak se mu to líbilo?“ zeptal jsem se z posledních sil, když se vrátil. Přece jen jsme podali heroický výkon.

„To nevím, nic neříkal,“ odpověděl Tomeš.

„Žádnéj komentář?“

„Žádnéj. Ale máme se zítra vystěhovat.“

„Cože?“

„Večer přijede nějaká jiná kapela.“

„To kecáš!“

„Myslím, že je objednal už tak kolem desátý, asi s náma moc nepočítal. Je to hajzl, ale to se nedá nic dělat. Na druhou stranu byl slušnej – nemusíme za ty tři dny platit ubytování.“

„Co budem dělat?“

„Nevím, ráno zavolám Plonnerovi.“

A tak se bílý Mercedes opět objevil v Alpách a s lehce opovržlivým odstupem zaparkoval vedle našeho Skoda Wagen. Za chvíli byl jeho kufr znovu zatížen Hammondovými varhanami, polstrovaná zadní sedadla pak obsadili bluesový kytarista s tváří Jiřího Wolкера a zcela vyčerpaný bubeník s ucházejícím IQ. Bicí soupravu jsme naložili do embasa my a exodus na jih mohl pokračovat.

Městečko Millstatt v Kärnten, tedy Korutanech (slovinsky Koroška, to je pěkné, že?), kam jsme dorazili ještě téhož večera, hraje v mém životě tak výraznou roli, že se zde musím na chvíli zastavit. Známé výletní místo leží na jezeře o rozměru třináct krát dva kilometry a je obklopeno vznešenými kopci Východních Alp. Jde o nejvýše položené a zároveň nejhlubší jezero regionu a taky o jedno z nejkrásnějších míst v mém zatímním životě. Později jsem tam několikrát strávil pár dní, vyhrál dva tenisové turnaje, mnohokrát objel jezero na kole i vodních lyžích. Přivedl jsem tam taky pár přátel, kteří od té doby město pravidelně navštěvují. Tohle všechno jsem samozřejmě v červnu 1972 nevěděl, ale dalo se to tušit.

Část hotelu Locker (dnes je rozparcelován na privátní apartmány) se rozkládala na molu, které zasahovalo do jezera, a právě tam jsme měli prožít následující tři měsíce. Už když jsme přijížděli, bylo vidět, že jde o něco extra, ale docenili jsme to teprve později, když vypuklo opravdové léto. Dalo se strávit celé téměř doslova na vodní hladině.

„Ty vole, to je neskutečný,“ říkal jsem ráno po příjezdu Tomšovi.
„To jsem neviděl ani v televizi.“

Olda a Petrásek jen čuměli. Seděli jsme na dřevěných deskách připevněných na bytelných pilířích a cachtali si nohy ve vodě – mi-mochodem velmi teplé.

„Proč nás vlastně ten Plonner nevyrazil?“ pokračoval jsem otázkou. „Vždyť vidí, že s náma budou jen potíže.“

„Nechce mít problémy s Pragokoncртом, vyhovuje mu ta letitá hladká spolupráce,“ odpovídal Tomeš znalecky. „Kromě toho je to můj kamarád a ví, že když nás pošle domů, už nikdy nevyjedeme.“

„Hodný kapitalista?“

„Je to původně Sudeťák, a taky ví, že Češi jsou výborní muzikanti.“

„Kromě nás,“ podotkl jsem. „I když on to neslyšel. Může si myslet, že ten chlap ve Wörglu prostě neměl den. Že nerozumí hudbě.“

„Hele, teď už to nesmíme prosrat,“ nabádal mě můj kapelník. „Můžeme další tři dny zkoušet a tady jde v podstatě o leháro. Dvě hodiny odpoledne ke kafi pro důchodce, to je úplná sranda, a večer od devíti do dvanácti k tanci. Valčíky, polky, nějaký Beatles, žádný bigbít. To dáme.“

Samozřejmě, že jsme to dali, ale úplná sranda to zas nebyla, aspoň pro mě ne. Odpoledne jsem totiž hrával sám, občas se chlapci přidali, ale bicí jsme nepoužívali vůbec, neboť to by rakouské penzisty plašilo. A večer jsem zpíval polovinu repertoáru, a tak jsem měl za týden dost. Jenže kompenzace byla znamenitá, den strávený na platu u vody vyváží několik tangových melodií ve společnosti nudných stříbrovlasých dam a nervózních dědků vrchovatě.

Olda byl čím dál průhlednější, píseň *Whiter Shade of Pale* jsem zpíval o něm. Jednoho rána omdlel u snídaně, a tak se jelo do nemocnice ve městě s příznačným jménem Spittal, kde nám řekli, že jde o zápal mozkových blan, a našeho frontmena dali okamžitě na áro.

„Takže přece jen končíme. Ale bojovali jsme čestně,“ sípal jsem unaveně a v hloubi duše plesal blahem. „Co naděláš proti osudu.“

„Musím zavolat Plonnerovi, do prdele,“ procedil zuby Tomeš.

„Tudle nevypadá dobře.“

Ten večer jsme hráli ve třech, bylo to děsné a varhanní chorál starých dobrých Procol Harum o světlejším odstínu bledosti zněl jako opravdové requiem za kytaristu. Měli jsme ovšem ohromný úspěch, tři babičky a jedna pěkná sedmnáctka si ke mně přišly pro podpis, to tu ještě nebylo! Fotbal nemá logiku, ale hudba asi taky ne, aspoň ta barová.

„Plonner mluvil s majitelem,“ povídá Tomeš následující ráno a my s Petráskem pozorně poslouchali, „a oba navrhujou, abychom hráli dál ve třech, než se Olda uzdraví.“

„To je nesmysl,“ byla moje první reakce. „Ta hudba se nedá poslouchat. Kromě toho nemůžu zpívat celej večer.“

„Hele, máme doložku i smlouvu na tři měsíce, to by byla škoda se na to vysrat,“ pronesl pomalu chytrý bubeník. „Já bych mohl taky něco zazpívat.“

„Ty? Co umíš?“

„Něco se naučím, řešíme krizi.“

„Já myslím, že encefalitida je tak na tři měsíce,“ říkám já. „Musíme sehnat kytaristu nebo nějakýho dechaře, kterej dobře zpívá. A měl by přinést potvrzení od doktora, že je zdravěj.“

„To nebude jednoduchý. Než by to vyřídili v Praze, tak tady končíme,“ poznamenal Tomeš velmi realisticky. „Zkusím se zeptat po někom místním.“

Nesehnali jsme však nikoho, přesněji řečeno za těch pár šilinků to asi nikdo nevzal. Následovala tedy nová fáze zkoušení a jelo se dál. Naší výhodou bylo, že jsme museli prokázat jistou statečnost a dospělost, byť jsme ani jedním nedisponovali, a okolí nás začalo respektovat. Stoupli jsme v ceně v očích hostů, personálu i samotného majitele Lockera. Dostali jsme lepší místo při obědě, dva drinky zadarmo v sobotu večer, nové povlečení a tři obrázky do hotelové dependance, kde jsme bydleli. Po dvou třech týdnech jsme si na zátěž provozu zvykli a pomalu se učili využívat výhod a krás Millstattu a jeho okolí. Denně jsme plavali, jezdili na šlapadlech anebo za zlevněnou cenu lyžovali na jezeře, byli jsme na pěším výletě po alpských svazích, došli jsme až ke zbytkům sněhu. Byli jsme velmi mladí, disponovali dostatkem energie,

kolem bylo krásně a slunce svítilo. Jen Olda byl pořád v nemocnici. „Mluvil jsem po snídani s Lockerem,“ povídá nám Tomeš, „a on by chtěl, abychom trochu obměnili repertoár.“

„Je normální?“ zeptal se Petrášek. „Řekni mu, že až se vrátí Olda. Pak to rozjedem.“

„Přesně takhle jsem mu to řekl.“

„No vidíš, jak seš chytřej,“ pustil se bubeník do dobrodružství.

„Jenže,“ pokračoval kapelník, „on stejně chce, abychom zařadili nový skladby. Něco soudobýho, německou a rakouskou hitparádu z rádií.“

„Německy?“ říkám. „To je velká příležitost pro Petra. Říkal's, že se naučíš něco zpívat, ne?“

„Nešil,“ reagoval Tomeš, „to by nás vyhodili hned. Ale musíme s tím něco udělat.“

Takže to bude zase na mně? A já myslel, že už se budu učit nanejvýš jezdit na jedné lyži a zlepšovat osobáky v plavání na druhý břeh. Do prdele!

Poslechl jsem si několik odrhovaček a vytvořil elementární hudební pokyny pro své spoluhráče, Tomeš opsal dva německé texty a další večer už to jelo. Zpívali jsme střídavě a slova četli z papírů. Muselo to být děsuplné, ale všichni se radovali. Opět nám převlékli postele a zvýšili počet bezplatných drinků.

„Herr Merta,“ říká po dalších dvou týdnech Herr Locker, „přidejte zase něco nového, stálí hosté se velmi těší, máte úspěch s těma vašema předělávkama. Je to – takové zvláštní.“

„Děkuji, budu to mít na paměti. Budu o tom přemýšlet,“ řekl jsem svou stále se zlepšující němčinou. Trochu mě dědek vyděsil, jaký předělávký? Snažil jsem se, aby se to co nejvíc podobalo originálu! Ale Olda už se, kurva, musí přece vrátit každým dnem.

Jenže se nevrátil a já neměl to srdce starého Lockera a štamgasty nějak fakovat, ono by to ani dlouhodobě nešlo. Jenže opisovat ty debilní šlágry a hlavně učit se německé texty bylo mojí noční můrou. Seděl jsem odpoledne u varhan a hrál cosi. Dva penzisti tancovali, pár dalších se rýpalo v dortech.

„Grüß Gott, darf ich Sie fragen, bitte? Co jste to hrál, ted' tu

poslední hudbu?“ zeptala se taková úhledná paní.

To jsem teda netušil, brnkal jsem si jen tak, maje starosti s večerním programem.

„To bylo... to jsem si vymyslel,“ odpověděl jsem po pravdě.

„A vy skládáte hudbu?“

„Ne, to ne, jen jsem si tak hrál.“

„Ale to byste měl, mladý muži,“ odtušila ona a důstojně se vrátila ke svému stolu.

To ale vůbec není špatnej nápad! Co já se budu trápit s němčinou. Ještě týž den jsem vymyslel dvě písně a později ještě třetí. Ta měla pěkný osud a budoucnost před sebou, což mě ovšem tehdy ani nenapadlo. Tak popořadě – první se později jmenovala *Kluci jsou páni* a zpíval ji Petr Rezek, druhou jsem bohužel zapomněl a pozdější název té třetí byl *Hastrmane tatrmane* a zpíval ji kdekdo.

Následující večer uváděl Tomeš kousky jako premiérové novinky, čímž vzbudil pozornost a vynutil dokonce jejich opakování. Na dotaz z parketu, co je to za songy, se mu zdálo pitomé označit za autora toho chudáka, který v bílé košili a modrém fiží pod krkem seděl vedle něj u Hammondových varhan, a tak prohlásil, že jde o nové šlágry z německé hitparády, které ještě nebyly nasazeny do vysílání. Později to upřesňoval tím, že v Německu už je to velký hit, ale do Rakouska teprve dorazí. Němečtí turisté ovšem správně namítali, že rádio poslouchají pravidelně, a přesto nikdy skladby neslyšeli. „Však je uslyšíte, nic se nebojte,“ odpovídal na tyto všetečné dotazy a nevěřil by, že má pravdu. *Wassermann* dorazil do Německa ovšem mnohem později a Tomeš nebyl prognostikem, uměl však žít dnem a okamžikem. I přes utajení mého autorství jsem ještě několik podpisů rozdál, neboť jsem songy vymyšlenou pseudoangličtinou zpíval.

Olda se nakonec vrátil ze špitálu po šesti týdnech a vypadal jako mauthausenská oběť. Hrát samozřejmě nemohl, ale trávil s námi krásné dny, které nás provázely po celý ten čas, a sedával sice ve stínu, ale na čerstvém vzduchu. Postupně vplouval do života a ke konci našeho korutanského angažmá nastoupil i na pódium. Ano, konec sladkého millstattského času se bohužel přiblížil a nám nezbylo nic jiného než se, pěkným hraním, které už vzdáleně připomínalo

opravdovou hudbu, přece jen rozloučit.

Již dříve naplánovaná změna proběhla bez problémů. Byli jsme opět transportováni, tentokrát do jakési větší vesnice poblíž Mnichova, kde nás čekal opravdový Dance Club. Bylo to peklo. Vlastně šlo o srovnatelnou staci, jako byl náš první dotek s těžkou prací barového muzikanta ve Wörglu, ale tentokrát navíc ještě v Německu, v zemi rockových klubů, tvrdých mužů a nesmírně výkonných žen.

Hráli jsme opravdu nahlas, Olda nasadil písně Johna Mayalla, Cream i Jimmyho Hendrixe, já vyřvával všechny rock'n'rolly z repertoáru Paula McCartneyho a Petrásek se asi naučil bubnovat, neboť to byla fakt jízda. Chodili jsme spát kolem páté, vstávali odpoledne, takže nám ani jezero nechybělo, nebyl čas. Poměrně hodně jsme kouřili i pili, začali se z nás stávat (samozřejmě kromě Tomše) opravdoví rockeři, kteří opovrhovali přírodou, čistým vzduchem a teplým jídlem.

Jednou jsme s Tomšem jeli v noci do Mnichova. Možná, že jsme výjimečně skončili dřív, možná jsme vezli domů nějaké holky, to není podstatné, každopádně jsme se ocitli za svítání u bran Olympijského stadiónu, shodou okolností pár dnů před zahájením olympiády.

„To je krásný, ten tartan,“ říkám. „Co kdybychom se trochu proběhli?“

„Chytěj nás a bude zbytečnej průser,“ vcelku logicky reagoval můj starší přítel. „Jedem domů.“

„Hovno, nechytěj nás, když tak utečem, mám formu.“

„Nelez tam, ty vole!“ stačil ještě říct, jenže já už byl za plotem, byl sice vysoký, ale nikoli nepřekonatelně a já v té době míval vůli.

Nezbylo mu než mě následovat. Vyklusali jsme jednu rovinku na nádherně panenském povrchu atletické dráhy, prohlédli si tribuny a jeli zpátky do našeho brlohu. Nikdo si nás nevšímal. Tuto vzpomínku bych mezitím pravděpodobně vytěsnil, jenže o několik dní později – 5. září 1972 – vniklo do olympijské vesnice palestinské teroristické komando Černé září a provedlo největší masakr v dějinách sportu. Fujtajksl.

Informaci o této odporosti jsme vyděšeně sledovali v televizi

na ubikaci, kde jsme bydleli. Náš pokoj byl poměrně slušně zaneřáděn – ponožky válející se po zemi, přeplněné smradlavé popelníky, různé papíry a časopisy. Místnost, kde žili Petr s Oldou, na tom nebyla líp. Po vyslechnutí zpráv jsme všichni čtyři začali spontánně uklízet.

Původně fiktivní smlouva byla všemi stranami naplněna a náš pracovní úvazek k třístranné spokojenosti skončil. Plonner neměl průser, Pragokonzert dostal polovinu našeho (vcelku ubohého) honoráře a my si opravdu užili. V polovině září jsem byl opět ve škole a o něco později jsem se stal kapelníkem skupiny Kardinálové a začal hrát s Petrou Černockou. A normalizace postoupila o další krok.

ZEMĚ DOLARUV

Polská lidová republika je opravdu lidová, i když dobře vím, že charakter státu (obzvláště tak velkého) se nemá posuzovat paušálně, střílet jen tak od boku. Pro podrobnější rozbor však nemám dostatek informací ani zkušeností, musím se tedy spokojit jen se svými nepřesnými vzpomínkami na několik výletů se skupinou Kardinálové a samozřejmě Petrou Černockou a svého času též Petrem Rezkem.

Už když člověk do té země vjede, některé věci se změní – aspoň tedy tomu tak bylo v sedmdesátých letech. Například místo aut začaly všude jezdit povozy tažené koňmi. Žádné žebříňáky jako někde na venkově, vozy měly pneumatiky, všechno na úrovni. Samozřejmě že auta úplně nezmizela, obzvláště po hlavních tepnách jich jezdilo dost, i když méně než u nás, a naopak povozů přibýlo, řekl bych tak o dva řády. Mužům naskočily kníry a ženy se ztratily z dohledu (měli jsme podezření, že se snažily zbavit svých knírků v ústraní). Kopce zmizely a nastalo nekonečně bezbřehé Polabí, přestože místní řeky se jmenují úplně jinak. Za pár dní si člověk zvykne, ale ta odlišnost je markantní.

Samozřejmě, že jsou v Polsku krásná místa – důstojná města Krakov i Wrocław, půvabné letní Sopoty i varšavské centrum a jistě další, která jsem neviděl. Stejně tak to bude s lidmi – jen těch skvělých muzikantů, co jsem potkal. Polská hudba, literatura i film zasluhují obdiv, stejně tak jako přísluší úcta hnutí Solidarity a mnohým osobnostem, ale my jsme se pohybovali po venkově v roce zwei.

V jednom z větších měst jsme zabloudili, několikrát jsme se neúspěšně zeptali na cestu kolemjdoucích, až jsem se odhodlal vylézt

z auta a kontaktovat přímo policejního důstojníka na křižovatce. Vyčkal jsem chvíle, kdy přestal na chvíli mávat pruhovanou taktovkou, položil mu otázku, on se mnou pooděšel na chodník a cestu mi pregnantně vysvětlil. Na závěr mi položil otázku on:

„I něma pan dolaruv?“

Vexlujícího policajta jsem ještě nezažil, ale všechno je jednou poprvé. Přičítal bych tento případ spíše obchodnímu duchu výše zmíněného chlapíka (samozřejmě s knírem) než jeho politické rozvrácenosti, ale fakt je, že Poláci ten socialismus moc nežrali. Byl cítit silný vliv krajanů – v Polsku žilo v té době asi třicet pět miliónů lidí, ale po světě (zvláště v USA) dalších patnáct, kteří se svou vlastní udržovali styk. Mnoho lidí mohlo cestovat, běžně se promítaly americké filmy a hrála „západní“ hudba. A ještě k tomu měli svého Czesława Niemena, Marylu Rodowicz a papeže.

I ten jejich Pagart – Polska agencja artystyczna – se choval velmi trzně a svá ideová stanoviska nikterak viditelně neuplatňoval. Jeho československý partner Pragokonzert pořádal před výjezdem kapely přehrávky, kde výrazně konformní komise socialistickými očima kontrolovala repertoár či oblečení muzikantů, ale v Polsku bylo potřeba hrát hudbu americkou, ať rock'n'roll, či country, což jsme s radostí činili. Hlavním odbytištěm pro skupinu našeho typu byly série koncertů „Gramy ludziom dobrej roboty“, či tak podobně pitoreskně se to jmenovalo. Systém byl jednoduchý, byť velmi vypracovaný. Přijeli jsme do nějakého města, postavili aparaturu a třikrát (ale taky pětkrát) zahráli devadesátiminutový koncert pro jakési lidi (dobrej roboty), které tam pořadatelé nahnali. Někdy se akce odehrávala přímo ve fabrice, pokud byla dost velká, a lidi před i potom asi normálně dělali u ponku. Nejspíš to platily ty podniky jako benefit pro své zaměstnance, což se u nás sice občas stalo taky, ale rozhodně to nebylo běžné. Vyplývalo z toho, že příchozím bylo vcelku jedno, na co jdou – ulili se z práce a poslechli si nějakou cizí kapelu. Očekávali country nebo bigboš a toho se jim dostalo hned, jakmile jsme ten systém pochopili.

Druhá linie našeho polského řádění byla ještě podivuhodnější – minikoncerty před promítáním filmu. Nevím, kde tato tradice

vznikla, ale jeden čas byla poměrně rozvinutá. Šlo vesměs o americké velkofilmy jako *Letiště*, *Skleněné peklo* nebo *Zemětřesení*, které se u nás nepromítaly a na které se v Polsku houfně chodilo. Proč se před tím hrála nějaká hudba, je mi dodnes nejasné, ale tehdy jsme to samozřejmě vůbec neřešili. Aparatura se musela postavit tak šikovně, aby se před každým promítáním mohly veškeré vyčnívající části rychle uklidit. Vše jelo jako na drátkách, pět šest kousků denně a všichni byli happy. Obecenstvo dostalo dvojitou porci a my kasírovali bony, tedy tuzexové poukázky, neboť tak byl celý zahraniční obchod postaven. Byl to velký ekonomický nesmysl, ale fungoval náramně.

V Polsku měli místo Tuzexu instituci, která se nazývala Pevex. V jeho prodejnách se dalo nakupovat různé zboží za západní měnu, kterou jsme samozřejmě disponovali, byť limitovaně. Jenže láhev dobré whisky stála necelé čtyři dolary, což bylo v jakémkoli kurzu levné. Tam jsme taky objevili tequilu (za stejnou cenu), kterou jsme se naučili pít se všemi indiánskými rituály, byly to vskutku bohatýrské doby. Nutno říct, že hrát pětkrát denně před plným sálem je opravdu vyčerpávající, není snadné šetřit silami a každý ví, že alkohol v rozumné míře působí jako lék. Míru ovšem dodržoval málokdo a já mezi takovými bohužel nebyl. Na druhou stranu – tolik vitamínu C jako při tequilových pařbách s citrónem jsem už do sebe nikdy nedostal.

Byl jsem tam několikrát, naučil jsem se pár vět polsky, protože jsem koncerty částečně uváděl, ale ke skutečným Polákům jsme se dostávali velmi sporadicky, prostě nebyl čas. Moje teorie, že všude je třeba provádět kontinuální asimilaci s domorodým obyvatelstvem, dostávala zřetelné trhliny. S radostí jsem tedy přijal pozvání jednoho z pagartských šíbrů na domácí večeři. Akce proběhla ve Varšavě, k mému překvapení v příbytku holandských až japonských rozměrů. Myslel jsem, že když je Polsko tak velké (vcelku zbytečně), zobrazí se to i v prostorách bytových, alespoň u majetnějších jedinců. Možná, že tomu tak obecně je, tohle však nebyl správný příklad. Asi mě zmátlo, že chlapík jezdil Mercedesem, nosil dobré obleky a neměl kníra. Uvnitř to vypadalo podivně,

protože předměty, které hudební agent a jeho tlustá žena vlastnili, se tam ani zaboha nevešly. Hromadění haraburdí mi bylo odjakživa protivné, avšak já jsem poněkud extrém – nikdy jsem nepotřeboval nic vlastnit a všechny zbytné předměty jsem okamžitě vyhazoval, mým záměrem bylo mít prázdný stůl, i když ne vždycky se mi to bohužel podařilo. Na několika stěnách visely tmavé závěsy, které prostor ještě zmenšovaly – to jsem později v Polsku viděl ještě několikrát, asi nějaký národní zvyk. Pseudostarožitný nábytek zabíral tolik místa, že pořád někdo do něčeho vrážel.

Jídlo však bylo dobré, tedy mnohem lepší než v restauracích, kde jsme se běžně stravovali, ale to byl v oněch časech vážně děs běs. Agentova tlustoška vytvořila bigoš, který měl chuť i charakter, lepší jsem od té doby nejedl. Pili jsme divné pivo a výbornou vodu a mluvili o všelijakých blbostech, až v závěru došlo na výši provize, kterou by měl on dostávat z našich eventuálních dalších výjezdů – to aspoň dávalo smysl. Nejsem si jist, jestli jsme si úplně rozuměli (mluvili jsme polsky), ale moc to nevadilo, oba byli dost nudní (ona navíc protivná – a pak že tlustí lidé jsou veselí) a ani já jsem je nijak nezaujal. Když jsme se loučili, zavolal mi facet taxíka a řekl: „I něma pan dolaruv?“ Jako bych to někde slyšel. Vyjádřil jsem politování, že nikoli, ale o několik minut později jsem už na stejnou otázku taxikáře odpověděl kladně, abych měl život o něco barevnější. Nějaká hotovost se hodila, i když jsem stejně neměl žádný nápad, co bych za zlotky kupoval.

Když jsme jednou vjížděli do Lublinu, nemohl jsem se ubránit vzpomínce na film *Yentl*, který Barbra Streisand natočila v Praze. Když ona poprvé v roli židovského chlapce opouští svou vesnici a navštíví nejbližší velké město, vydechne: „Lublin... (jaká krása),“ jenže na plátně se objeví panoráma Hradčan a hrdin(k)a sedí v brýlce jedoucí po Karlově mostě. Tehdy to nebylo tak nápadné, v kině se smáli jen Češi, dnes by to asi rozesmálo i Čiňany. Navštívil jsem památník obětí koncentračního tábora v Majdanku – no to je šílené, jak se to mohlo stát? Jak se to mohlo Němcům stát? Co bych dělal já, na té či druhé straně?

Cesta z Lublinu do Białystoku byla strašná, bylo asi dvacet pod

nulou a ještě sněžilo. Po té hlavní to nějak šlo, ale cíl naší cesty byl kousek stranou, jakési menší město na běloruských hranicích. Okreska nebyla posypaná, klouzalo to, museli jsme jet pomalu.

„Někdo nás předjíždí,“ řekl jeden z kolegů, „uhni.“

„Kdo by nás, ty vole, předjížděl, auto jsme nepotkali asi hodinu,“ zareagoval jsem a snažil se obhlédnout zpětnými zrcátka okolí. Leč marně, zadní okno zasněžené, zrcátka zmrzlá.

„To je nějaká kráva,“ řekl můj spolujezdec. „Ty vole, to je kráva.“

„Jaká kráva? Jako nákladák?“ potřeboval jsem vědět.

„Říkám kráva, má rohy a koulí očima,“ opakoval a zkoprněle hleděl staženým zadním okýnkem.

„Co jsi hulil, debile, co to bylo za matroš?“ položil jsem kontrolní otázku a stáhl okýnko taky.

Jenže vedle nás vyklusával zubr, slušný kousek. Poznal jsem ho hned, neboť jeho podobizna byla na každé druhé láhvi zubrovky, což je v podstatě vodka se stéblem aromatické trávy tomkovice vonné. Kapalina je trochu žlutá, ale čirá a velmi dobrá. Zvíře po mém boku se zdálo být ve velmi pevném skupenství, bylo hnědé a špinavé jako prase. Nechali jsme ho předjet, nikam jsme nespěchali, kdežto být třeba ano.

Koncerty v oné severovýchodní gubernii byly svérázné, bylo to fakt daleko od hlavní. Nehráli jsme, myslím, tenkrát po fabrikách, lidi si normálně kupovali lístky, chodilo jich málo, v sále byla zima, hotely mizerné, prostě všechno špatně. Jezdil s námi polský zpěvák, hrdinný tenor, přítel toho nemastného neslaného šéfika, který mě vzal ve Varšavě na večeři. Tento nafrněný idiot byl slaný i mastný a kdovíco ještě. Nazkoušeli jsme s ním během hodiny několik operetních kousků, které už po estrádách jistě vyřvával několik let. Zpíval špatně, ale hýkal nadoraz vysoko a lidi mu hodně tleskali. Byl nesmírně zpupný, s některými nacionálně-fašistoidními vlastnostmi, pohrdal svým publikem, sám sobě se zdál mužný a myslel si, že *Polská krev* je polská opereta. Choval se jak hovado, emoce projevoval, jen když byl ohrožen jeho hlas – průvan na jevišti nebo v šatně mu byl smrtelným nepřítelem. Kromě té vstupní zkoušky jsme ho znali jen zezadu, protože na scénu vstupoval uprostřed programu, a když jsme končili, byl už dávno pryč.

Občas se na mě na jevišti otočil a hulákal „Szybkiej, rychleji!“, což byla vzácná příležitost vidět jeho hnusný ksicht. Měli jsme ho plné zuby, a když nám jednou přede všemi vynadal do českých idiotů, kteří neumějí hrát, nemohl se pak divit, že?

„Chlapci, dáme mu zítra *Blondýnky* (árie z *Polské krve*) o půltón výš,“ říkám svým muzikantům.

„Výborně, ale to nebude stačit,“ oponoval jeden z nich. „To bude chtít celý tón.“

„Nechci, aby to poznal, půltón si neuvědomí, bude myslet, že má něco s hlasem,“ vysvětlil jsem.

A tak se stalo. Hřebeček přiklusal na forbínu, za chvíli roztleskal publikum a hulákal své songy až do chvíle, kdy přišly nejvyšší tóny. Zuby nehty se tam vydrápal, ale hlas mu selhal. No samozřejmě, to je fyziologie, hlasové obory mají své limity a dál to nevede. Ještě ten večer trochu zkrotnul a nazítří jsme ho slyšeli rozezpívat se před představením v šatně.

„Hmmm,“ říkám. „Nedáme mu to zpátky?“

„Nech ho ještě, pičuse šlonzáckýho,“ odporovali mí přátelé. „Zasloužil by aspoň čtrnáctidenní kůru.“

Večer se situace opakovala, všechno dobrý, ale ty vejšky prostě nedal. Druhý den nás požádal o zkoušku.

„Víš, mám nějaký hlasový problém, ale na hotelu u piána jsem si to zkoušel a bylo to v pořádku, jenže na jevišti mi asi vznikl nějaký blok.“

Tak jsme mu to zase zahráli ve správné tónině a večer o půltón výš a on byl úplně grogy. Druhý den mi klepal na dveře hotelového pokoje.

„Mám takovou prosbu, víš, je to trochu trapné, ale jde o nějakou hlasovou indispozici.“

„Co pro tebe můžu udělat?“ odvětil jsem zdvořile.

„Mohli bychom... mohli byste... dnes zahrát mé písně o tón níže? Prosím...“

Dal jsem mu ruku na rameno a pravil:

„Neboj se, cítím, že dnes to už bude dobrý. Soustřed' se jen na svůj výkon, pusť všechno ostatní z hlavy a všechno dobře dopadne, uvidíš.“

„Myslíš?“ řeklo psí oko.

Večer proběhl standardně, tenorista měl velký úspěch a do konce zájezdu bylo vše zalito polským severním sluncem. Když jsme končili, přišel za mnou s flaškou zubrovky a širokým úsměvem. Byl jsem připraven jeho díky odmítat, ale on řekl:

„Láhev je pro tebe. A nemohl bys mi prodat nějaké dolary?“

ENDÉER

Do východního Německa jsme jezdili jen příležitostně, většinou na televizní vystoupení, ale poměrně rádi. Do západního bychom určitě jezdili ještě radši, ale tyto příležitosti nějak absentovaly. Nicméně Drážďany, Karl-Marx-Stadt a obzvlášť Berlín byly pěkné štace. Nesly s sebou změnu, všechno bylo v cajku, slušné hotely a dobré jídlo. A líbilo se tam mým muzikantům, obzvlášť z výše uvedených důvodů, ale taky proto, že nakupovali jakési předměty, které u nás nebyly. Nevím přesně, oč šlo, zdá se mi, že ve fóru byly nějaké lampičky se stmívačema, ozdobné vývrtky, záclonky a jiné hovadiny, které jsem ke svému životu nepoužíval. Enderáci u nás zase kupovali gumové čluny, na kterých se pokoušeli pláchnout z Ostbloku přes Severní moře. Útěky z NDR, které jsou dnes velmi dobře zmapovány v muzeu na Checkpoint Charlie, byly někdy vážně podivuhodné a nesmírně odvážné – člověk, který strávil několik dní na otevřeném moři na kajaku z Gumotexu Břeclav (než ho našli dánští námořníci), je exemplárním příkladem obojího. My jsme z Němců měli trochu srandu, ale tím pořádkem jistý respekt vzbuzovali, to ano. Nejvíc se to pozná v krizovějších situacích – v našem běžném provozu šlo o některé aspekty cestování, jevištní zázemí, jídlo po koncertech a tak dál, to se třeba s Polskem nedalo vůbec srovnat. Je ovšem signifikantní, že si nevybavuju jedinou historku, která by stála za vyprávění, zatímco o Sovětském svazu, Polsku nebo Bulharsku bych mohl mluvit poměrně dlouho. Ponechám si tedy navěky vzpomínku na NDR jako na klidnou zemi lampiček a záclonek a nebudu ji narušovat Berlínskou zdí, což bylo největší svinstvo, s jakým jsem se setkal.

V hotelu Unter den Linden ve stejnojmenné ulici, kousek od zmíněné přehrady, jsem bydlel někdy v polovině osmdesátých let,

kdy mě do akce povolala Hana Hegerová. Tato nevšední žena mě zajímala už od počátku mé „kariéry“. Paradoxně v době, kdy jsem hrál bubble gum se skupinou Shut Up a snažil se skládat podobné bizarnosti, jsem s Vladimírem Kučerou napsal písničku *Oči jako jámy v nebi*, kterou jsme Haně zahráli, a velmi nás potěšilo, že se jí líbila – později ji nahrála v Německu. Stýkali jsme se potom poněkud nepravidelně, tak nějak ve vlnách. Zpívala asi pět mých songů, z čehož jsem měl radost, a mnoho věcí jsem se od ní naučil.

Jeli jsme do živého televizního pořadu, jehož jméno si nepamatuju, zato si dobře pamatuju Giselu May, která show uváděla. Gisela byla slavná komunistická (samozřejmě původně brechtovská) šansoniérka, ovšem s velkým přesahem, její charisma neznalo hranic. Později jsme se trochu sprátelili, byl jsem v témže programu o několik let později i se Zorou a bylo to velmi příjemné. Pro madame Hegerovou jsem napsal aranžmá k několika písničkám a taky jsem dirigoval orchestr, což pro mne nebylo běžné (a ještě k tomu německy). Musel jsem využít jedné ze svých dobrých vlastností, a sice soustředit se v momentě, kdy je to opravdu potřeba, a naslouchat, co říkají ostatní. Nepoužívám to bohužel dostatečně často, nicméně většinou to vyjde, v Berlíně vše dopadlo dobře a pro mě to byla výborná zkušenost, škoda že jsem ji neúročil dále.

V hotelu bydlela v ten čas spousta umělců, kteří vystupovali v různých programech – probíhal například *Ein Kessel Buntes*, nejslavnější východoněmecká televizní estráda, která vždy shromáždila spoustu muzikantů, artistů a komiků z celé východní Evropy (a o něco méně jejich kolegů ze Západu, ale taky tam byli). V nočních podnicích to vypadalo podobně jako v ostravském baru Salajka během Hornických dnů, kdy se potkaly téměř všechny československé kapely na cestách a uspořádaly závody, kdo vychlastá nejvíc vodky. Soutěž byla trochu neregulérní, protože vždy vyhráli Rangers – jenže ti měli Nekudu, Hájka s Dufkem a i Wesser s Vančurou byli tehdy ve slušné formě. Všichni jsme se dobře znali, byly to sladké časy, byť s různými příchutěmi.

V Německu jsem neznal prakticky nikoho, takže jsem se musel se spoustou lidí seznámit, v čemž mi dost pomohl Jirka Korn,